

A názáreti Jézus sokszor hasonlította önmagát valakihez vagy valamihez, így a jó pásztorhoz, a szőlőtőhöz, az élő vízhez, a kenyérhez, az igazsághoz, az élethez és az úthoz, mondván: „Én vagyok az út.“

A mai ember az út fogalmában óriási élményanyagot tett magáévá. Ha az útról hall, vagy ha az útra gondol, sok minden társul gondolatvilágában ehhez. Ha az útról hallunk, ha reá gondolunk, megjelenik mindannyiunk előtt különböző formájában az út. Látunk fenn a Hargita csúcsai között nagyon keskeny havasi ösvényeket, amelyek két kis erdei lakot kötnek össze. Megjelennek előttünk kerékvágta keskeny utak, melyek két határrész között húzódnak. Látunk göröngyös, köves utakat kicsiny falvak között. Utakat látunk, széles, kényelmes utakat, amelyek városokat, országokat, földrészeket kötnek össze. Mégis megdöbben az egyenes ráutalás, amint Jézus félreérthetetlenül jelenti ki tanítványainak: „Én vagyok az út.“

Ismerjük az utak kultúrtörténeti, történelmi jelentőségét is. Az ösvénnyel kezdődött és a legmodernebb autóútig folytatódott az út és szerepe az emberi szellem, műveltség történetében. Igen, az utaknak az a rendeltetésük az emberiség életében, mint a vérereknek az emberi szervezetben. Létezhet-e emberi szervezet az életet jelentő vért szállító erek nélkül? Nem, nem létezhet! Létezhet-e emberi kultúra, műveltség utak nélkül? Nem, nem létezhet. Napjaink nagy kérdése: az egészséges és beteg erek jelentősége erre figyelmeztet minket. Napjaink nagy, időszzerű problémája, a modern út bizonyítja. „Én vagyok az út.“ Én vagyok az ér, mondja nekünk is Jézus. Vajon értjük-e ezt?

Idézzük fel az ő életét. Az utat, a kezdetől a végig, születésétől haláláig. Ahogy öntudata kipattant, a szülőháznál engedelmes jó gyermek volt. „Növekedett testben és lélekben, Isten és emberek előtti kedvességben.“ Ez az út vezette Őt játszótársai és tizenkét éves korában a jeruzsálemi templomig, lélektől lélekig, embertől Istenig. Ez az út vezette Őt, az Isten és emberek előtti kedvest, a kísértések pusztájába erőt gyűjteni egy életre. Ez az út vezette a Genezáreti tó partjára tanítványai megtalálásáig. Alkalmas és alkalmatlan időkben, fálutól faluig, várostól városig, embertől emberig és Istenig. Aztán az út, az utolsó Jeruzsálembe, a Golgotára, egészen az utolsó sóhajtságig: „Uram, bocsásd meg nekik“, „Atyám, a te kezeidbe ajánlom lelkemet“. Ez Ő, úgy, ahogy mondotta: „Én vagyok az út.“ De vajon számunkra, mai keresztény emberek számára is az?

A 20. század érzékeny lelkű költője így sóhajt fel: A „Sziriusz van tőlem távolabb, vagy egy-egy társam? Óh jaj, ki mondja meg? Óh jaj barátság és jaj szerelem, óh jaj az út lélektől lélekig. Küldözzük a szem csüggedt sugarát, s közöttünk mégis a roppant jeges úr lakik!“ Óh jaj az út, sóhajt fel a 20. század embere. Hová lett? Hol van? Lélektől lé-

lekig, embertől Istenig. Figyelj: ha lelkedből felszakad a sóhaj, figyelj, Ő válaszol. Magára mutat, és lelkiismereted halk, szelid hangján hozzád beszél: „Én vagyok az út!“ Születésedtől haláloedig, önmagadtól szüleidig, testvéreidig, játszótársaidig, a templomig, az emberig. Virágvasárnapok örömein át, nagypéntekeken szenvedésén keresztül egészen a Golgotáig, lélektől lélekig, embertől Istenig. Az én életem és tanításaim az út számodra.

A kereszténység ezen az úton indult el és terjedt Kisázsian keresztül, Athénig és Rómáig és tovább egészen maig, mindenütt az emberek között. Nem egyszerűen, nem magától értetődően, hanem hit, remény, szeretet által, nemes áldozatok árán. Úgy fogadták sokszor, mint ahogy őt fogadták a szülőföldjén. Senki sem lehet próféta a maga hazájában. Úgy fogadták, mint virágvasárnapján, diadalmas könnyes örömben. Vagy fájó kétségbeesésben a Gecsemáné kertben. És úgy, mint nagypénteken a Golgotán. Ahogy a költő is megálmodta: „Egy eszme jó robogva tűzszekéren. Egy eszme jó, de amíg testet ölt, csak elfojtott néma dübörgése hallik, mit a ráhajtott fülbe sűg a föld. És jönnek néha fényes állomások, kupolái az eszmék vonatának. És jönnek néha elhagyott vidékek, ahol a váltók mind tilosra állnak. És jönnek megrögzött gonosztevők, akik a sínre lopják köveik. És rajongók, akik a mozdony elébe, önnön megvetett testüket vetik.“

Így jött Jézus, aki az evangélium eszméjének is út volt, mert így is mondta: „Én vagyok az út!“

Vajon mi, mai keresztények, el tudjuk-e mondani, hogy valóban számunkra is Ő az út? Vagy az úton Ő egyedül megy? Megpróbáljuk-e követni Őt, megértve legnagyobb parancsolatait, szeretni Istent és embertársainkat, mint önmagunkat. Követni Őt, elindulván az úton lélektől lélekig, embertől Istenig. Ha döntenünk, hogy kövessük Őt nemes áldozatok árán is, ez a döntés a legfontosabb. Feláldozni, megölni magunkban a rosszat, hogy maradjon a jó. Megölni a gyűlöletet, hogy csak a szeretet maradjon Isten és embertársaink iránt. S ha ezt nem tudnánk megtenni, akkor legalább el kell mondanunk erős elhatározással, mint a hú tanítvány: „Bárhová méssz, követlek Téged a Te utadon, a szeretet útján, názáreti ember!“ S ha ezt megcselekedted — felragyog előtted az út s lelkedből fölszakad az ének: „Virrad, pompában ég kelet / Még a felhők is fénylenek, / S hívnak, mint égi sorsunk rendelé / Isten felé, Isten felé.“

Lelkedben boldog öröm honol, kezekben az iránytű: az evangélium. Megtetted az első lépést, boldog vagy, elindultál, s fölzűg lelkedben diadalmasan az ősi zsoltár: „Ő utána / Fényes nyomába / Haladjon minden / Ide lent s ott fenn / Ünnepi dallal, nagy diadallal.“ Amen.

KI VAGYOK ÉN?

Zsolt 8, 5

A bölcső és koporsó, születés és elmúlás közötti éveket életnek nevezük. E két határvonal közötti élet összetevői: táplálkozás, fejlődés, játékok, szórakozás, családalapítás, munkás hétköznapiak, felemelő ünnepi alkalmak, alkotás, napsütéses életörömök, tragédiák, bánat, betegség.

Minden emberi tevékenység a cselekvésben jut kifejezésre. Tudatosan cselekedni csak az ember tud, mint Istennek a képességek hosszú sorával felruházott teremtménye. Az ember, mint szabad akarattal megáldott lény, képes jó vagy rossz cselekedetek végrehajtására. Egyedül csak ő képes erkölcsi értékek felismerésére és öntudatánál fogva ezek céltudatos megvalósítására.

Emberségünk meghatározásánál különbséget kell tennünk a biológiai egyén és az erkölcsi személy között. A biológiai egyén életét az ösztönök vezetik. Érdeklődését a táplálkozás, anyagi javak gyarapítása, szórakozások és élvezetek hajszolása jellemzi. Tevékenységét csak a mának élés gondja között valósítja meg. Nem képes felfogni az erkölcsi értékeket s így azok megvalósítására se törekszik. Az erkölcsi személy az az ember, aki képességeinek kiművelése által odafejleszti énjét, hogy felismeri az erkölcsi értékeket s azok megvalósítására tudatosan törekszik. Erkölcsi személlyé való tökéletesedés — Jézus tanításában — örök emberi cél. Az a felhívása, hogy „Térjete meg, mert elközelített Istennek országa“, vagy „Szükség nektek újonnan születetnek“, a biológiai egyénekhez szól, hogy törekedjenek erkölcsi személyiséggé fejlődni. Mint ahogyan a földbe vetett gabonamag meghal, hogy új növényi élet születhessen belőle, az erkölcsi személyiséggé fejlődő egyénnek úgy kell kinőnie a biológiai én halálából.

A megváltozáshoz, az erkölcsi értékek kifejlesztéséhez a kiindulópont az önvizsgálat: ki vagyok én? Egyesek szerint a felelet nagyon könnyű és egyszerű. Elég egy név, a személyazonosság. A kérdés azonban sokkal bonyolultabb e könnyű feleletnél. Az ember énjének nem mindig azonos a jelentése. Reggel, amikor valaki iskolába induló fiától búcsúzik, akkor az Én apát jelent. Amikor munkába induló feleségétől vesz búcsút, férjet jelent. Ha egy rég nem látott barátjával találkozik, akkor kollégát vagy testvért jelent.

Emberi énkünk megismerésére a lehetőségek végtelen sora kínálkozik, de úgy meghatározni az Én értelmét, amely minden időre és alkalomra érvényes, igen nehéz. Az Én fogalmának meghatározásához nem elegendő a név. Az Én látja környezetét, beszél, gondolkodik, érez, de ezeken felül van benne valami belső lényeg, ami nem mulandó, nem változik, csak fejlődik, tökéletesedik. Ezt pedig az önmagunk megismerésére alkalmazott Én fejezi ki. Egyedülálló, mert nem lehet más személyekre vonatkoztatni. Senki sem nevezhet mást Ennek, mert ez mindenkinek saját személyére vonatkozik.